T085 TKL 3 (39) Luận Đại Trí Độ-Phẩm 66-Chúc Lụy

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 79 1

GIAÛI THÍCH PHAÅM SAÙU MÖÔI SAÙU: CHUÙC LUÏY

KINH: Baáy giôø trôøi Ñeá-thích baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Con noùi nhö vaäy, ñaùp nhö vaäy laø thuaän theo phaùp chaêng, laø ñaùp ñuùng chaêng? Phaät baûo trôøi Ñeá-thích: Naøy Kieàu-thi-ca! Lôøi oâng noùi vaø ñaùp ñeàu thuaän theo phaùp. Trôøi Ñeá-thích thöa: Hy höõu thay! Ñieàu Tu-boà-ñeà öa noùi ñeàu laø noùi veà khoâng, voâ töôùng, voâ taùc, boán nieäm xöù cho ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Phaät baûo trôøi Ñeá-thích: Tyø-kheo Tu Boà-ñeà trong khi tu haïnh "khoâng", Thí Ba-la-maät coøn khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì ngöôøi haønh Thí Ba-la-maät, cho ñeán Baùt-nhaõ Ba-la-maät coøn khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì ngöôøi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät! Boán nieäm xöù khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì ngöôøi tu boán nieäm xöù; cho ñeán taùm phaàn Thaùnh ñaïo khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì ngöôøi tu taùm phaàn Thaùnh ñaïo! Thieàn, giaûi thoaùt, tam-muoäi, ñònh khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì ngöôøi tu thieàn, giaûi thoaùt, tam-muoäi, ñònh! Möôøi löïc cuûa Phaät khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì ngöôøi tu möôøi löïc cuûa Phaät! Boán vieäc khoâng sôï khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì ngöôøi ñöôïc boán vieäc khoâng sôï! Boán trí voâ ngaïi khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì ngöôøi ñöôïc boán trí voâ ngaïi! Ñaïi töø, ñaïi bi khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì ngöôøi thöc haønh ñaïi töø bi! Möôøi taùm phaùp khoâng chung khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì ngöôøi ñöôïc möôøi taùm phaùp khoâng chung! Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì ngöôøi ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc! Nhaát thieát trí, Nhö lai khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì ngöôøi seõ laøm Nhö Lai! Phaùp voâ sinh khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì ngöôøi chöùng phaùp voâ sinh! Ba möôi hai töôùng khoâng theå

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 79 2

coù ñöôïc, huoáng gì ngöôøi ñöôïc Ba möôi hai töôùng! Taùm möôi veû ñeïp tuøy hình khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì ngöôøi ñöôïc taùm möôi veû ñeïp tuøy hình! Vì côù sao? Naøy Kieàu-thi-ca! Vì Tyø-kheo Tu-boà-ñeà ñoái vôùi heát thaûy phaùp tu haïnh ly töôùng, ñoái vôùi heát thaûy phaùp tu haïnh khoâng coù sôû ñaéc, ñoái vôùi heát thaûy phaùp tu haïnh khoâng, ñoái vôùi heát thaûy phaùp tu haïnh voâ töôùng, ñoái vôùi heát thaûy phaùp tu haïnh voâ taùc, ñoù laø sôû haønh cuûa Tyø-kheo Tu-boà-ñeà, nhöng muoán saùnh vôùi Boà-taùt tu haïnh Baùt-nhaõ Ba-la-maät thì traêm phaàn khoâng kòp moät; ngaøn, vaïn, öùc phaàn cho ñeán toaùn soá thí duï khoâng theå saùnh kòp. Vì sao? Vì töø Phaät haïnh, Boà-taùt aáy haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, ñoái vôùi caùc haønh cuûa Thanh vaên, Bích-chi Phaät laø toái toân, toái dieäu, toái thöôïng. Vì theá, neân Boà-taùt muoán ñöôïc toái thöôïng ñoái vôùi chuùng sinh haõy neân tu haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Vì sao? Vì caùc Boà-taùt khi tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät ñaõ vöôït quaù Thanh vaên, Bích-chi Phaät maø vaøo Boà-taùt

vò, ñaày ñuû ñöôïc Phaät phaùp, ñöôïc trí Nhaát thieát chuûng, döùt heát taäp khí phieàn naõo, thaønh Phaät. Trong hoäi chuùng, trôøi Ba möôi ba laáy hoa trôøi Maïn-ñaø-la raûi leân treân Phaät vaø Taêng. Khi aáy taùm traêm Tyø-kheo töø choã ngoài ñöùng daäy laáy hoa raûi leân Phaät, tròch aùo vai phaûi, chaáp tay, goái phaûi quyø saùt ñaát, baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Chuùng con seõ tu haïnh Voâ thöôïng aáy, haøng Thanh vaên, Bích-chi Phaät khoâng theå tu ñöôïc. Baáy giôø Phaät bieát taâm haïnh cuûa caùc Tyø-kheo beøn mæm cöôøi. Nhö phaùp cuûa chö Phaät coù caùc thöù aùnh saùng ñuû maøu saéc xanh, vaøng, ñoû, traéng, hoàng thuûy, töø mieäng Phaät phoùng ra chieáu khaép ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi, nhieãu quanh Phaät ba voøng roài trôû laïi vaøo treân ñænh Phaät. Baáy giôø A-nan tròch aùo vai beân phaûi, goái phaûi quyø saùt ñaát baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Nhaân duyeân gì maø Ngaøi mæm cöôøi, chö Phaät chaúng vì khoâng coù nhaân duyeân maø cöôøi? Phaät baûo A-nan: Taùm traêm Tyø-kheo aáy vaøo kieáp Tinh tuù seõ thaønh Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Caùc Phaät aáy ñeàu coù danh hieäu Taùn Hoa. Chuùng Tyø-kheo Taêng, coõi nöôùc thoï maïng ñeàu ñoàng nhau, moãi moãi traûi qua möôøi vaïn naêm, xuaát gia thaønh Phaät. Khi aáy caùc coõi nöôùc thöôøng coù möa hoa trôøi naêm saéc. Vì theá neân Boà-taùt muoán tu haïnh toái thöôïng haõy neân tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Phaät baûo A-nan: Neáu keû thieän nam, ngöôøi thieän nöõ tu ñöôïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm, neân bieát Boà-taùt aáy ñaõ cheát töø trong coõi ngöôøi vaø sinh ñeán ñaây; hoaëc cheát ôû coõi trôøi Ñaâu-suaát laïi sinh ñeán ñaây; hoaëc ôû trong coõi ngöôøi, hoaëc ôû treân coõi trôøi Ñaâu-suaát, khi aáy ñaõ roäng nghe Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm. Naøy A-nan, ta thaáy caùc Boà-taùt aáy tu ñöôïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 79 3

Naøy A-nan! Neáu coù keû thieän nam, ngöôøi thieän nöõ nghe Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm, thoï trì, ñoïc tuïng, thaân caän, nhôù nghó ñuùng, trôû laïi ñem Baùt-nhaõ Ba-la-maät daïy ngöôøi tu ñaïo Boà-taùt, neân bieát Boà-taùt aáy töøng ñoái dieän tröôùc Phaät nghe Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm cho ñeán thaân caän vaø gieo troàng caên laønh ôû choã Phaät. Keû thieän nam ngöôøi thieän nöõ seõ nghó raèng: Chuùng ta chaúng phaûi gieo troàng caên laønh ñoái vôùi Thanh vaên, cuõng chaúng töø Thanh vaên nghe Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm. Naøy A- nan! Neáu coù keû thieän nam ngöôøi thieän nöõ thoï trì Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm, ñoïc tuïng, thaân caän, tu theo nghóa, theo phaùp, thì neân bieát keû thieän nam, ngöôøi thieän nöõ aáy seõ ñöôïc thaáy Phaät. Naøy A-nan! Neáu coù keû thieän nam, ngöôøi thieän nöõ nghe Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm thaâm, tín taâm thanh tònh khoâng theå phaù hoaïi, thì neân bieát keû thieän nam ngöôøi thieän nöõ aáy töøng cuùng döôøng Phaät, troàng caên laønh, ñaéc yù vôùi thieän tri thöùc. Naøy A-nan! ÔÛ nôi ruoäng phöôùc cuûa chö Phaät troàng caên laønh tuy khoâng hö doái nhöng phaûi ñöôïc Thanh vaên, Bích-chi Phaät vaø Phaät môùi ñöôïc giaûi thoaùt, neân phaûi tu haønh saâu xa, roõ raøng saùu Ba-la-maät cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng. Neáu Boà-taùt tu haønh roõ raøng, saâu xa saùu Ba-la-maät cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng, maø ngöôøi aáy truï vaøo Thanh vaên, Bích-chi Phaät ñaïo maø khoâng

chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, thì khoâng coù leõ aáy. Theá neân A-nan! Ta ñem Baùt-nhaõ Ba-la-maät phoù chuùc nôi oâng, neáu oâng thoï trì heát thaûy phaùp, tröø Baùt-nhaõ ba maät, hoaëc queân, hoaëc maát, loãi aáy nhoû nhaët khoâng coù toäi lôùn. Nhöng neáu oâng thoï trì Baùt- nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm maø queân maát moät caâu, thì loãi aáy raát lôùn. Neáu oâng thoï trì Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaâm thaâm, sau trôû laïi queân maát, thì toäi aáy raát nhieàu. Theá neân A-nan! Ta phoù chuùc cho oâng Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm aáy, oâng haõy kheùo thoï trì, ñoïc tuïng cho thoâng suoát. Naøy A-nan! Neáu coù keû thieän nam, ngöôøi thieän nöõ thoï trì Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm, thì ñoù laø thoï trì Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc cuûa chö Phaät, quaù khöù, vò lai, hieän taïi. Naøy A-nan! Neáu keû thieän nam, ngöôøi thieän nöõ hieän taïi, muoán cung kính, toân troïng, taùn thaùn, Ta vaø cuùng döôøng hoa höông, anh laïc, höông boät, höông nöôùc, y phuïc, phan loïng, thì haõy neân thoï trì Baùt-nhaõ Ba-la- maät, ñoïc tuïng, thuyeát giaûng, thaân caän, cung kính, toân troïng, taùn thaùn, cuùng döôøng hoa höông cho ñeán phan loïng. Naøy A-nan! Cuùng döôøng Baùt- nhaõ Ba-la-maät laø ñaõ cuùng döôøng Ta vaø cuùng döôøng chö Phaät quaù khöù, vò laïi, hieän taïi. Neáu coù keû thieän nam, ngöôøi thieän nöõ, nghe noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm, tín taâm thanh tònh cung kính, thì ngöôøi ñoù ñaõ tín taâm thanh tònh cung kính, öa thích chö Phaät quaù khöù, vò lai, hieän taïi. Naøy

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 79 4

A- nan! OÂng öa thích Phaät khoâng rôøi boû, neân öa thích Baùt-nhaõ Ba-la-maät chôù rôøi boû. Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm cho ñeán moät caâu khoâng neân queân maát. Naøy A-nan! Ta noùi nhaân duyeân phoù chuùc raát nhieàu, nay chæ löôïc noùi: Nhö Ta laø Theá Toân; Baùt-nhaõ Ba-la-maät cuõng laø Theá Toân. Theá neân coù nhieàu nhaân duyeân Ta phoù chuùc cho oâng Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Naøy A- nan! Nay Ta ôû giöõa heát thaûy theá gian, trôøi, ngöôøi, A-tu-la maø phoù chuùc cho oâng. Nhöõng ai muoán khoâng boû Phaät, khoâng boû phaùp, khoâng boû taêng, khoâng boû Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc cuûa chö Phaät quaù khöù, vò lai, hieän taïi thì haõy caån thaän chôù boû Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Ñoù laø ñieàu Ta giaùo hoùa ñeä töû. Neáu keû thieän nam, ngöôøi thieän nöõ naøo thoï trì Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm, ñoïc tuïng, giaûng noùi, nhôù nghó ñuùng, laïi vì ngöôøi khaùc moãi moãi noùi roäng nghóa aáy, khai thò, dieãn giaûng, phaân bieät laøm cho deã hieåu, thì keû thieän nam, ngöôøi thieän nöõ aáy choùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, choùng gaàn Nhaát thieùt trí. Vì sao? Vì töø trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät xuaát sinh Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc cuûa chö Phaät. Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc cuûa chö Phaät quaù khöù, vò lai ñeàu töø trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät xuaát sinh. Nay Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc cuûa chö Phaät hieän taïi ôû phöông Ñoâng, Nam, Taây, Baéc, boán goùc, treân, döôùi cuõng töø Baùt-nhaõ Ba-la-maät xuaát sinh. Theá neân caùc Boà-taùt muoán ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc haõy neân hoïc saùu Ba-la-maät, vì saùu Ba-la-maät laø meï cuûa Boà-taùt, xuaát sinh caùc Boà-taùt. Neáu coù Boà-taùt hoïc saùu Ba-la-maät thì ñeàu seõ ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh

giaùc. Vì theá neân Ta moät laàn nöõa ñem saùu Ba-la-maät phoù chuùc cho oâng. Naøy A-nan! Saùu Ba-la-maät aáy laø phaùp taïng voâ taän cuûa chö Phaät. Möôøi phöông chö Phaät hieän taïi thuyeát phaùp ñeàu töø phaùp taïng saùu Ba-la-maät xuaát sinh; chö Phaät quaù khöù cuõng töø trong saùu Ba-la-maät tu hoïc, ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; chö Phaät vò lai cuõng töø trong saùu Ba-la-maät tu hoïc ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Ñeä töû cuûa chö Phaät quaù khöù, vò lai, hieän taïi ñeàu töø trong saùu Ba-la-maät tu hoïc maø dieät ñoä, ñaõ ñöôïc, nay ñöôïc vaø seõ ñöôïc dieät ñoä. Naøy A-nan! OÂng laø haïng Thanh vaên maø thuyeát phaùp khieán cho chuùng sinh trong ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi ñeàu chöùng ñöôïc quaû A-la- haùn, vaãn chöa phaûi laø vieäc cuûa ñeä töû Ta; neáu oâng ñem moät caâu töông öng vôùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät daïy haøng Boà-taùt, thì ñoù laø sö laøm vieäc cuûa ñeä töû Ta, Ta cuõng hoan hyû hôn laø daïy chuùng sinh trong ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi, khieán chöùng ñöôïc quaû A-la-haùn. Laïi nöõa, naøy A-nan! Chuùng sinh trong ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi

chaúng tröôùc, chaúng sau, cuøng trong moät luùc ñeàu chöùng ñöôïc quaû A-la- haùn. Caùc A-la-haùn aáy tu coâng ñöùc boá thí, trì giôùi, thieàn ñònh, coâng ñöùc aáy nhieàu chaêng? - A-nan thöa: Raát nhieàu, baïch Theá Toân! Phaät daïy: Naøy A-nan! Chaúng baèng ñeä töû ñem phaùp töông öng vôùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät giaûng noùi cho Boà-taùt cho ñeán chæ moät ngaøy, phöôùc raát nhieàu. Khoâng keå moät ngaøy, chæ nöõa ngaøy, khoâng keå nöõa ngaøy, chæ khoaûng moät böõa aên, chæ trong moät laùt giaûng noùi, phöôùc kia raát nhieàu. Vì sao? Vì vieäc troàng caên laønh cuûa Boà-taùt hôn heát thaûy Thanh vaên, Bích-chi Phaät. Boà-taùt töï mình muoán ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, cuõng khai thò giaùo hoùa lôïi ích vui möøng cho ngöôøi khaùc khieán ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Naøy A-nan! Boà-taùt tu saùu Ba-la-maät, Boán nieäm xöù cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng nhö vaäy, taêng ích caên laønh, neáu khoâng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, thì khoâng coù leõ aáy. Khi noùi phaåm Baùt-nhaõ Ba-la-maät, Phaät ôû tröôùc boán chuùng ñeä töû vaø trôøi, ngöôøi, roàng, quyû, thaàn, Khaån-na-la, Ma-haàu-la-giaø bieán hoùa thaàn thoâng khieán ñaïi chuùng ñeàu thaáy Phaät A-suùc, vôùi chuùng Tyø-kheo Taêng vaây quanh Phaät nghe thuyeát phaùp, ñaïi chuùng nhieàu nhö bieån caû, ñeàu laø A-la-haùn saïch heát laäu hoaëc, khoâng coøn phieàn naõo, ñeàu ñöôïc töï taïi, ñöôïc taâm giaûi thoaùt, tueä giaûi thoaùt; taâm kia ñieàu hoøa nhu nhuyeán nhö voi lôùn; vieäc caàn laøm ñaõ laøm xong, choùng ñöôïc lôïi mình, saïch heát caùc thöù kieát söû ba coõi, chaùnh trí, ñöôïc giaûi thoaùt; ñöôïc töï taïi ñoái vôùi heát thaûy taâm taâm soá phaùp, vaø thaønh töïu voâ löôïng coâng ñöùc cuûa caùc Boà-taùt. Baáy giôø Phaät thu nhieáp thaàn tuùc, ñaïi chuùng khoâng coøn thaáy Phaät A-suùc, haøng Thanh vaên, Boà-taùt vaø coõi nöôùc kia cuõng khoâng coøn ñoái hieän tröôùc maét. Vì sao? Vì Phaät ñaõ thu nhieáp thaàn tuùc. Baáy giôø Phaät baûo A-nan: Heát thaûy phaùp khoâng ñoái hieän tröôùc maét, phaùp phaùp khoâng thaáy nhau, phaùp phaùp khoâng bieát nhau; nhö Phaät A- suùc, ñeä töû, Boà-taùt coõi nöôùc khoâng ñoái hieän tröôùc maét. Nhö vaäy, heát thaûy phaùp

khoâng ñoái hieän tröôùc maét, phaùp phaùp khoâng thaáy nhau, phaùp phaùp khoâng bieát nhau. Vì sao? Vì heát thaûy phaùp khoâng coù bieát, khoâng coù thaáy, khoâng coù taùc, khoâng coù ñoäng, khoâng theå naém baét, khoâng theå nghó baøn, nhö ngöôøi huyeãn hoùa, khoâng coù thoï, khoâng coù giaùc, khoâng coù chaân thaät. Boà-taùt tu nhö vaäy laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät, cuõng khoâng nhieãm ñaém caùc phaùp. Boà-taùt hoïc nhö vaäy laø hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Muoán ñöôïc caùc Ba-la-maät neân hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Vì sao? Vì hoïc nhö vaäy laø ñeä nhaát hoïc, toái thöôïng hoïc, vi dieäu hoïc. Hoïc nhö vaäy seõ lôïi ích, an vui cho theá gian, laøm nôi cöùu hoä cho ngöôøi khoâng ai cöùu hoä. AÁy laø sôû hoïc cuûa chö

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 79 6

Phaät, chö Phaät ôû trong hoïc aáy coù theå duøng caùnh tay phaûi caát ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi leân, ñem ñeå laïi choã cuõ maø chuùng sinh ôû trong ñoù khoâng ai hay bieát. Vì sao? Vì chö Phaät hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät ñöôïc thí voâ ngaïi, thaáy phaùp quaù khöù, vò laïi, hieän taïi. Naøy A-nan! Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø toái toân ñeä nhaát, vi dieäu Voâ thöôïng giöõa caùc moân hoïc. Neáu coù ngöôøi muoán bieát ñöôïc bôø meù Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø khoâng khaùc gì muoán bieát bôø meù hö khoâng. Vì sao? Vì Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng coù haïn löôïng, danh thaân, cuù thaân, vaên thaân laø coù löôïng; Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng coù haïn löôïng. A-nan baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Baùt-nhaõ Ba-la-maät vì sao khoâng coù haïn löôïng? Phaät baûo A-nan: Vì Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng coù taän, khoâng coù cuøng taän neân khoâng coù haïn löôïng; vì Baùt-nhaõ Ba-la-maät lìa töôùng neân khoâng coù haïn löôïng. Naøy A-nan! Chö Phaät quaù khöù ñeàu hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy maø ñöôïc ñoä, vì Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng cuøng taän; chö Phaät vò lai cuõng hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät maø ñöôïc ñoä, vì Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng cuøng taän; möôøi phöông chö Phaät hieän taïi ñeàu hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät maø ñöôïc ñoä, vì Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng cuøng taän. Ñaõ khoâng taän, nay khoâng taän, seõ khoâng taän. Naøy A-nan! Muoán taän Baùt-nhaõ Ba-la-maät chaúng khaùc gì muoán taän hö khoâng. Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng theå taän, nay khoâng taän vaø seõ khoâng taän. Thieàn Ba-la-maät cho ñeán Thí Ba-la-maät khoâng theå taän, nay khoâng taän, seõ khoâng taän, cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng cuõng nhö vaäy. Vì sao? Vì heát thaûy phaùp ñeàu voâ sinh, neáu phaùp voâ sinh laøm sao coù cuøng taän! Baáy giôø, Phaät hieän töôùng löôõi roäng daøi baûo A-nan: Töø ngaøy nay neân ôû giöõa boán chuùng dieãn roäng, môû baøy, phaân bieät Baùt-nhaõ Ba-la-maät, laøm cho roõ raøng, deã hieåu. Vì sao? Vì trong Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm, noùi roäng caùc phaùp töôùng. Ngöôøi caàu Thanh vaên, Bích-chi Phaät, ngöôøi caàu Phaät ñaïo ñeàu neân hoïc trong ñoù, hoïc roài ñeàu ñöôïc thaønh töïu. Naøy A-nan! Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm laø cöûa ngoõ cuûa heát thaûy chöõ, tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm coù theå vaøo moân Ñaø-la-ni; caùc Boà-taùt hoïc moân Ñaø- la-ni aáy ñöôïc bieän taøi laïc thuyeát (nghóa laø taøi bieän luaän vui veû, giaûng noùi vaø laøm cho ngöôøi ta vui veû - ND). Naøy A-nan! Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø dieäu phaùp cuûa chö Phaät ba ñôøi, theá neân Ta vì oâng moãi moãi noùi ra roõ raøng. Neáu coù ngöôøi thoï trì Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm

thaâm, ñoïc tuïng, thaân caän, thì ngöôøi aáy coù theå thoï trì Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc cuûa chö Phaät. Naøy A-nan! Ta noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø ñoâi chaân cuûa ngöôøi tu; oâng thoï trì Baùt-nhaõ Ba-la-maät Ñaø-la-ni (Toång trì) thì thoï trì ñöôïc heát thaûy phaùp. LUAÄN: Hoûi: Trôøi Ñeá-thích côù sao nghi lôøi mình noùi raèng: Toâi noùi laø

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 79 7

thuaän theo phaùp vaø ñaùp ñuùng ñaén chaêng? Ñaùp: Trôøi Ñeá-thích chaúng phaûi laø ngöôøi Nhaát thieát trí, tuy ñöôïc ñaïo quaû ban ñaàu maø ba ñoäc tham, saân, si chöa heát, neân coøn coù sai laàm maø töï suy löôøng: Ta tuy coù nhaân duyeân phöôùc ñöùc laøm chuùa teå chö thieân, tuy ñöôïc yù vò cuûa Thaùnh ñaïo maø chöa coù Nhaát thieát trí, heát thaûy laäu hoaëc chöa heát, neân noùi ra coù theå sai laàm, khoâng töï giaùc tri, vì theá neân hoûi. Laïi nöõa, trong chuùng coù nhieàu vò Boà-taùt chaúng thoaùi chuyeån, vò A-la-haùn saïch heát laäu hoaëc vaø haøng chö thieân ly duïc, thaáy Phaät vaø Tu- boà-ñeà vôùi trôøi Ñeá-thích cuøng nhau vaán naïn taâm khoâng khieáp nhöôïc, lieàn nghó raèng: Trôøi Ñeá-thích laäu hoaëc coøn chöa heát, laøm sao coù theå vaán naïn ñeán cuøng taän bôø meù caùc phaùp. Vì vieäc aáy neân trôøi Ñeá-thích hoûi Phaät. Laïi nöõa, trôøi Ñeá-thích töï bieát mình noùi caùc phaùp töôùng khoâng coù sai traùi, caàu Phaät aán chöùng khieán ngöôøi nghe tin thoï, neân Phaät lieàn chaáp thuaän. Hoûi: Côù gì Phaät chaáp thuaän lôøi trôøi Ñeá-thích noùi? Ñaùp: Trôøi Ñeá-thích tuy chaúng phaûi laø ngöôøi Nhaát thieát trí, nhöng vì thöôøng theo Phaät nghe phaùp, coù söùc ñoïc tuïng maïnh neân noùi ra coù lyù, Phaät beøn chaáp thuaän. Phaät noùi coù ba thöù tueä: Vaên tueä, tö tueä vaø tu tueä. Ngöôøi coù vaên tueä, tö tueä saùng suoát neân coù theå cuøng ngöôøi coù tu tueä vaán naïn; thí nhö coù thuyeàn ñi theo doøng nöôùc, khoâng töï duøng söùc maø mau hôn ñi boä; nhö A-nan tuy chöa lìa duïc, chöa ñöôïc thieàn ñònh thaâm saâu maø coù theå cuøng vôùi Phaät vaø caùc vò A-la-haùn ñaõ saïch heát laäu hoaëc luaän nghò, thuaän theo phaùp khoâng traùi. Trôøi Ñeá-thích baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Tu-boà-ñeà öa noùi veà khoâng, kheùo noùi veà khoâng, laø baäc toái ñeä nhaát giöõa haøng ñeä töû Phaät, coù noùi gì cuõng ñeàu höôùng veà khoâng, voâ töôùng, voâ taùc; nghóa laø, noùi phaùp boán nieäm xöù cho ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc ñeàu laø nhaân duyeân hoøa hôïp roát raùo khoâng. Phaät noùi vôùi trôøi Ñeá-thích: Tu-boà-ñeà laø ngöôøi tu veà “roát raùo khoâng”, ñôøi ñôøi tu taäp, chaúng phaûi chæ ñôøi nay, oâng aáy do phaùp moân “khoâng giaûi thoaùt” maø vaøo ñaïo, cuõng laáy phaùp moân aáy giaùo hoùa chuùng sinh. OÂng aáy neáu vaøo phaùp “khoâng” thaâm dieäu, coøn khoâng thaáy caùc phaùp, huoáng gì thaáy coù ngöôøi tu phaùp aáy? Nhö kinh noùi: Thí Ba-la-maät khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì ngöôøi tu thí cho ñeán taùm möôi veû ñeïp tuøy hình. Tu-boà-ñeà tu haïnh “khoâng”, muoán so saùnh vôùi Boà-taùt tu haïnh “khoâng”, traêm phaàn chaúng kòp moät. Hoûi: Phaùp Khoâng, chuùng sinh khoâng, laïi coøn caùi gì khoâng cuøng taän maø noùi traêm phaàn chaúng kòp moät? Ñaùp: Phaät daïy: Tröø Phaät ra, caùc Thanh vaên, Bích-chi Phaät khoâng coù

ai baèng Boà-taùt. Thaät töôùng caùc phaùp coù nhieàu teân goïi, hoaëc goïi laø khoâng, hoaëc goïi roát raùo khoâng, hoaëc goïi Baùt-nhaõ Ba-la-maät, hoaëc goïi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, coøn trong ñaây goïi thaät töôùng caùc phaùp laø Khoâng haønh. Nhö giöõa heát thaûy caùc ñeä töû Thanh vaên, Tu-boà-ñeà tu "khoâng" haønh hôn heát. Nhö vaäy, tröø Phaät, caùc Boà-taùt tu khoâng haønh hôn Nhò thöøa. Vì sao? Vì trí tueä coù lôïi ñoän maø thaâm nhaäp coù saâu caïn, neân tuy ñeàu goïi laø ñöôïc thaät töôùng caùc phaùp, nhöng ngöôøi lôïi caên thì ñöôïc roõ raøng hôn. Thí nhö muoán phaù boùng toái neân ñoát ñeøn, laïi coù ñeøn lôùn thì aùnh saùng caøng toû hôn. Neân bieát, ngoïn ñeøn tröôùc tuy chieáu saùng nhöng boùng toái li ti khoâng heát ñöôïc; neáu heát ñöôïc thì ngoïn ñeøn sau trôû thaønh voâ duïng. Ngöôøi tu veà khoâng haïnh cuõng nhö vaäy, tuy ñeàu ñöôïc ñaïo, song vì trí tueä coù lôïi ñoän neân voâ minh coù dieät heát vaø dieät khoâng heát, duy chæ coù trí tueä Phaät môùi dieät heát caùc voâ minh. Laïi nöõa, haøng Thanh vaên, Bích-chi Phaät khoâng coù taâm töø bi, khoâng coù taâm ñoä sinh, khoâng coù yù nguyeän nghieâm tònh coõi Phaät, khoâng coù voâ löôïng Phaät phaùp, khoâng coù chuyeån phaùp luaân ñoä chuùng sinh, cuõng khoâng vaøo Voâ dö Nieát-baøn cho ñeán khoâng coù taâm nguyeän löu laïi giaùo phaùp ñeå ñoä sinh; khoâng coù taâm ba ñôøi ñoä sinh, laø thôøi kyø laøm Boà-taùt, thôøi kyø laøm Phaät vaø thôøi kyø dieät ñoä, neân chaúng phaûi chæ do tu Khoâng haïnh maø baèng Boà-taùt ñöôïc. Laïi nöõa, haøng Nhò thöøa ngoä "khoâng" coøn coù phaân löôïng; chö Phaät, Boà-taùt khoâng coù phaân löôïng; gioáng nhö ngöôøi khaùt uoáng nöôùc soâng, chaúng qua uoáng vöøa ñuû, vaäy ñaâu ñöôïc noùi ñeàu tu Khoâng haïnh maø khoâng theå coù sai khaùc! Laïi, nhö choã troáng cuûa loã chaân loâng, muoán ñem so vôùi loã troáng giöõa möôøi phöông, khoâng coù leõ aáy. Theá neân, Thanh vaên so vôùi Phaät vaø Boà-taùt ngaøn vaïn öùc phaàn khoâng kòp moät. Phaät phaân bieät caùc loái tu Khoâng haïnh aáy roài baûo Ñeá-thích raèng: Neáu muoán toái thöôïng giöõa heát thaûy chuùng sinh, neân tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Trong ñaây, Phaät töï noùi nhaân duyeân: Boà-taùt hoïc Khoâng haïnh cuûa Baùt-nhaõ Ba-la-maät vì khoâng chaáp thuû töôùng khoâng, neân hôn Nhò thöøa, ñöôïc vaøo phaùp voâ sinh nhaãn, vaøo Boà-taùt vò. Vì vaøo Boà-taùt vò neân ñöôïc ñaày ñuû Phaät phaùp. Phaät phaùp laø Boà- taùt ñaïo, Boà-taùt ñaïo ñaày ñuû neân ñöôïc trí Nhaát thieát chuûng; ñöôïc trí Nhaát thieát chuûng neân goïi laø Phaät, ngöôøi döùt caùc phieàn naõo taäp khí. Caùc vieäc aáy ñeàu laáy Khoâng haïnh laøm goác. Hoûi: Nieát-baøn laø voâ löôïng, côù sao noùi Nieát-baøn cuûa Nhò thöøa chöùng ñöôïc coù löôïng? Ñaùp: Noùi trí tueä coù phaân löôïng chöù khoâng noùi thaät taùnh caùc phaùp coù phaân löôïng. Khoâng nghe noùi thí duï nöôùc lôùn ö? Ñoà ñöïng coù löôïng, chaúng

phaûi nöôùc coù löôïng. Laïi nöõa, löôïng, voâ löôïng ñoái ñaõi nhau, ñoái vôùi ngöôøi phaøm laø voâ löôïng, ñoái vôùi Phaät ñeàu löôïng ñöôïc heát. Ngang baáy nhieâu phaàn cho ñeán ngang baáy nhieâu phaàn laø A-la-haùn, Bích-chi Phaät, Boà-taùt,

coøn laïi bao nhieâu phaàn phaùp tính roát raùo khaùc laø Phaät. Baáy giôø chö thieân ôû trong hoäi chuùng laáy hoa trôøi Maïn-ñaø-la raûi leân Phaät nhö trong kinh vaên noùi. Hoûi: Hoa cuùng döôøng Phaät vaø Taêng, côù sao taùm traêm Tyø-kheo ñaây chæ laáy cuùng döôøng Phaät? Ñaùp: Hoa cuûa chö thieân raûi, caùc Tyø-kheo ñöôïc phaàn hoa rôi treân aùo mình, thaáy saéc höông cuûa noù raát tuyeät dieäu, nhaân ñoù phaùt taâm ñem cuùng döôøng Phaät, baïch raèng: Con töø nay seõ tu haïnh Voâ thöôïng, nghóa laø tu roát raùo khoâng, voâ töôùng, voâ taùc, vì ñoä heát thaûy chuùng sinh, neân haøng Nhò thöøa khoâng saùnh kòp nhö Phaät ñaõ noùi. Baáy giôø Phaät mæm cöôøi nhö ñaõ noùi trong phaåm "Haèng-giaø-ñeà-baø", taùm traêm Tyø-kheo aáy laø thieän tri thöùc cuûa nhau, haïnh ñoàng, taâm ñoàng, ñôøi ñôøi cuøng nhau tu taäp coâng ñöùc neân cuøng moät luùc ñöôïc laøm Phaät, ñoàng moät danh hieäu. Do laáy hoa trôøi naêm saéc cuùng Phaät neân trong coõi nöôùc thöôøng möa hoa trôøi Maïn-ñaø-la ñuû naêm saéc. Phaät nhaân vieäc aáy taùn thaùn Baùt-nhaõ raèng: Ngöôøi muoán haønh ñaïo Boà-taùt toái thöôïng, haõy haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Naøy A-nan! Neáu coù keû thieän nam tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm aáy, neân bieát ngöôøi aáy ñeán töø trong nhaân ñaïo, hoaëc töø treân trôøi Ñaâu-suaát. Vì sao? Vì trong ba ñöôøng aùc toäi khoå nhieàu, khoâng tu Baùt-nhaõ thaäm thaâm ñöôïc. Trôøi ôû coõi Duïc say ñaém naêm duïc tònh dieäu taâm cuoàng hoaëc, khoâng theå tu, trôøi coõi Saéc ñaém say höông vò thieàn ñònh neân khoâng theå tu; coõi Voâ saéc khoâng coù hình töôùng neân khoâng theå tu; quyû thaàn coù ñaïo nhaõn, caên lôïi, vì bò phieàn naõo che taâm neân khoâng theå chuyeân tu Baùt-nhaõ thaäm thaâm; chæ trong nhaân ñaïo khoå ít hôn ba ñöôøng aùc, vui, khoâng baèng chö thieân; caùc caên maét, tai ... oâ tröôïc naëng neà, thaân phaàn nhieàu thuoäc ñòa ñaïi, neân coù theå cheá phuïc yù khoå vui maø thöïc haønh Baùt-nhaõ. Treân trôøi Ñaâu-suaát thöôøng coù vò Boà-taùt coøn moät ñôøi boå xöù laøm Phaät, chö thieân coõi trôøi kia thöôøng nghe Boà-taùt aáy thuyeát Baùt-nhaõ neân caùi vui nguõ duïc tuy nhieàu, maø coù phaùp löïc maïnh hôn; theá neân noùi ñeán töø hai nôi; hoaëc ñeán töø coõi Phaät ôû phöông khaùc hoaëc ñeán töø coõi naøy, nôi coù Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Laïi nöõa, A-nan! Neáu coù ngöôøi caàu Phaät ñaïo, coù theå hoûi, coù theå tin, thoï trì, cho ñeán nhôù nghó ñuùng, neân bieát ngöôøi aáy Phaät thöôøng duøng Phaät nhaõn troâng thaáy. Ngöôøi aáy neân nghó raèng: Chuùng ta tröïc tieáp theo Phaät

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 79 10

thoï trì, theo Phaät phaùt taâm, gieo troàng caên laønh, chöù khoâng töø nôøi Nhò thöøa. Naøy A-nan! Neáu coù Ngöôøi tín taâm thanh tònh khoâng theå phaù hoaïi, neân bieát ngöôøi aáy töøng cuùng döôøng voâ löôïng chö Phaät, ñöôïc thieän tri thöùc thuû hoä, neân coù theå thoï trì. Hoûi: Phaät cuõng goïi laø baùu, cuõng goïi laø ruoäng phöôùc Voâ thöôïng; neáu ngöôøi theo Phaät troàng caên laønh, chaéc chaén do phaùp ba thöøa maø vaøo Nieát-baøn khoâng hö doái; nhö trong kinh Phaùp hoa noùi: Coù ngöôøi hoaëc laáy moät caønh hoa, hoaëc laáy ít höông cuùng döôøng Phaät, cho ñeán moät laàn xöng "Nam moâ Phaät", nhöõng ngöôøi nhö vaäy ñeàu seõ thaønh Phaät. Neáu nhö vaäy coù ngöôøi nghó raèng: Chæ caàn tu naêm Ba-la-maät, khi muoán laøm

Phaät môùi quaùn Khoâng, caàn gì thöôøng tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoù bieát, khoù ñöôïc Khoâng haïnh? Ñaùp: Do vieäc aáy neân Phaät töï ñaùp vôùi A-nan: Nôi ruoäng phöôùc cuûa Phaät tuy khoâng hö doái nhöng caàn phaûi ñöôïc phaùp ba thöøa vaøo Nieát- baøn, phaûi neân roõ raøng tu saùu Ba-la-maät cho ñeán roõ raøng tu trí Nhaát thieát chuûng, môùi choùng ñöôïc thaønh Phaät ñaïo, chòu khoå sinh töû khoâng coøn laâu. Baùt-nhaõ coù coâng ñöùc, lôïi ích nhö vaäy neân caàn phaûi hoïc. Naøy A-nan! Vì Baùt-nhaõ coù coâng ñöùc, lôïi ích nhö vaäy neân ta phoù chuùc cho oâng. Hoûi: Phaät khoâng coù tham gì, cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng, Phaät ñöôïc giaûi thoaùt voâ ngaïi, thanh tònh vi dieäu, ñoái vôùi Phaät phaùp coøn khoâng tham, côù gì laïi ñem Baùt-nhaõ Ba-la-maät aân caàn phoù chuùc cho A-nan, nhö tuoàng coù tham kieát? Ñaùp: Chö Phaät vì lôïi ích chuùng sinh neân xuaát hieän ôû ñôøi, hieän ñuû ba möôi hai töôùng toát, taùm möôi veû ñeïp tuøy hình, coù haøo quang voâ löôïng, bieán hoùa thaàn tuùc ñeàu vì chuùng sinh. Ñeàu laøm lôïi ích cho chuùng sinh nhaát khoâng gì hôn Baùt-nhaõ Ba-la-maät, vì coù theå döùt heát caùc khoå. Baùt-nhaõ Ba-la-maät nhaân nôi ngöõ ngoân, vaên töï, chöông cuù maø coù theå hieåu ñöôïc nghóa noù, theá neân Phaät ñem quyeån kinh Baùt-nhaõ aân caàn phoù chuùc cho A-nan. Laïi nöõa, coù ngöôøi thaáy Phaät aân caàn phoù chuùc noùi raèng: Ñaïi söï Phaät ñaõ laøm xong, coøn toân troïng Baùt-nhaõ, nhö vaäy phaùp aáy chaéc chaén toân quyù maàu nhieäm; thí nhö tröôûng giaû giaøu lôùn, khi saép meänh chung ñem baûo vaät trao cho con, rieâng ngoïc baùu Nhö yù thì aân caàn phoù chuùc raèng: Ngöôi chôù cho thöù chaâu baùu naøy khoâng coù maøu saéc nhaát ñònh, chaát nhö hö khoâng, nhieäm maàu khoù bieát maø khoâng thuû hoä; neáu caùc vaät baùu khaùc maát coù theå ñöôïc, coøn chaâu baùu naøy khoâng theå ñeå maát. Vò tröôûng giaû giaøu lôùn laø Phaät, ñem chaâu baùu Baùt-nhaõ Ba-la-maät phoù chuùc cho A-nan: OÂng kheùo giöõ gìn, thuû hoä, ñöøng ñeå maát. Ngoaïi tröø Baùt-nhaõ Ba-la-maät, möôøi

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 79 11

hai boä kinh tuy ñeàu maát heát, loãi aáy coøn ít, neáu maát moät caâu Baùt-nhaõ, loãi aáy raát nhieàu. Vì sao? Vì phaùp taïng Baùt-nhaõ thaäm thaâm laø meï cuûa ba ñôøi möôøi phöông chö Phaät, hay khieán ngöôøi mau ñaït ñeán Phaät ñaïo, nhö trong kinh naøy noùi: Ba ñôøi chö Phaät ñeàu töø Baùt-nhaõ maø ñöôïc, cho ñeán vì haøng Thanh vaên thuyeát phaùp, trong aáy ñeàu laø vieäc taùn thaùn Baùt-nhaõ. Hoûi: Thuyeát phaùp laøm cho chuùng sinh trong ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi ñeàu ñöôïc thaønh A-la-haùn, taïi sao khoâng baèng ñem moät caâu Baùt-nhaõ daïy cho Boà-taùt? Ñaùp: Vieäc aáy tröôùc ñaõ ñaùp roài, nay seõ löôïc noùi: Chuùng sinh trong ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi tuy ñeàu ñöôïc thaønh A-la-haùn maø chæ töï ñoä mình, khoâng nhaèm laøm Phaät; neáu noùi moät caâu Baùt-nhaõ, ngöôøi nghe seõ ñöôïc laøm Phaät. Nhö ngöôøi troàng nhieàu caây quaû coù nhieàu quaû, chaúng baèng moät ngöôøi troàng moät caây Nhö yù, tuøy sôû nguyeän cuûa ngöôøi ñeàu ñöôïc nhö yù. Trong phaùp noùi cho haøng Thanh vaên khoâng coù ñaïi töø bi, trong phaùp Ñaïi thöøa, moät caâu tuy ít maø coù taâm ñaïi töø bi. Trong phaùp Thanh vaên ñeàu vì lôïi mình, trong phaùp Ñaïi thöøa roäng vì chuùng sinh; trong phaùp Thanh vaên khoâng coù taâm muoán bieát roäng caùc phaùp, chæ muoán mau lìa khoå giaø, beänh, cheát;

trong phaùp Ñaïi thöøa muoán moãi moãi roõ raøng bieát heát thaûy phaùp; trong phaùp Thanh vaên coâng ñöùc coù haïn löôïng; trong phaùp Ñaïi thöøa bao goàm heát caùc coâng ñöùc khoâng coù boû soùt. Ñaïi tieåu sai khaùc nhau nhö vaäy; thí nhö kim cöông tuy nhoû song coù theå hôn taát caû chaâu baùu, chaúng ñöôïc noùi ít khoâng baèng nhieàu. Phöôùc ñöùc cuûa caùc vò A-la-haùn trong ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi so vôùi ñem moät caâu Baùt-nhaõ daïy cho Boà-taùt trong moät ngaøy, cho ñeán trong giaây laùt, phöôùc kia raát nhieàu. Trong ñaây Phaät töï noùi nhaân duyeân: Boà-taùt töï muoán ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, cuõng daïy ngöôøi khieán ñöôïc; töï tu saùu Ba-la-maät, cuõng daïy ngöôøi tu. Boà-taùt coù hai coâng ñöùc nhö vaäy maø khoâng thaønh Phaät ñaïo, thì khoâng coù leõ aáy. Baáy giôø Phaät muoán laøm roõ vieäc aáy neân daãn chöùng, cuõng muoán chöùng heát thaûy phaùp khoâng, khoâng ñaém tröôùc heát thaûy phaùp khoâng aáy, maø chæ vì thöông xoùt heát thaûy chuùng sinh neân phoù chuùc cho A-nan. Nhö Phaät A-suùc vaø ñaïi chuùng trang nghieâm khoâng ñoái hieän tröôùc maét, heát thaûy phaùp khoâng ñoái hieän tröôùc maét cuõng nhö vaäy. Phaùp maø maét thòt, maét trôøi troâng thaáy ñeàu laø phaùp taùc vi hö doái khoâng thaät; coøn phaùp maø maét tueä, maét phaùp, maét Phaät troâng thaáy ñeàu laø phaùp voâ töôùng, voâ vi neân khoâng theå thaáy; neáu khoâng theå thaáy cuõng khoâng theå bieát. Phaùp khoâng taùc vi cuõng nhö vaäy. Chuùng hoäi Phaät A-suùc ñöôïc troâng thaáy ñeàu nhö huyeãn, nhö moäng. Quaùn caùc phaùp ñöôïc nhö vaäy goïi laø Boà-taùt tu Baùt-nhaõ, goïi laø

khoâng ñaém tröôùc. Ñieàu Phaät phoù chuùc cuõng khoâng ñaém tröôùc, chæ vì taâm ñaïi töø bi neân taùn thaùn Baùt-nhaõ. Töôùng heát thaûy phaùp tuy khoâng theå nghó baøn, song vì lôïi ích chuùng sinh neân taùn thaùn raèng: Hoïc nhö vaäy laø hoïc Baùt-nhaõ; neáu muoán ñöôïc heát thaûy Ba-la-maät neân hoïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät nhö kinh ñaõ noùi roäng. Phaät duøng nghóa voâ löôïng taùn thaùn Baùt-nhaõ, trí tueä Phaät khoâng theå cuøng taän, coâng ñöùc Baùt-nhaõ cuõng khoâng theå cuøng taän. Vì sao? Vì töôùng Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng coù haïn löôïng; danh töø, ngoân ngöõ, chöông cuù, quyeån soá coù haïn löôïng nhö caùc caâu chöõ trong caùc quyeån kinh Tieåu phaåm Baùt-nhaõ, Phoùng quang Baùt-nhaõ, Quang taùn Baùt-nhaõ v. v... coù haïn löôïng, coøn nghóa lyù Baùt-nhaõ khoâng coù haïn löôïng. A-nan hoûi: Taïi sao Baùt-nhaõ khoâng coù haïn löôïng? - Phaät ñaùp: Vì Baùt-nhaõ töï lìa töôùng, lìa töôùng neân töø tröôùc laïi ñaây khoâng sinh khoâng nhoùm; khoâng sinh khoâng nhoùm neân khoâng taän khoâng dieät. Trong ñaây Phaät töï noùi nhaân duyeân: Voâ löôïng voâ soá chö Phaät vaø ñeä töû quaù khöù duøng Baùt-nhaõ Ba-la-maät chieáu saùng möôøi phöông, ñoä voâ löôïng chuùng sinh ñeàu vaøo Voâ dö Nieát-baøn, vì Baùt-nhaõ ba maät neân khoâng cuøng taän; chö Phaät vò lai, hieän taïi cuõng nhö vaäy. Thí nhö coù ngöôøi muoán ñi cuøng taän hö khoâng, hö khoâng khoâng theå cuøng taän, coâng ñöùc cuûa Baùt-nhaõ Ba-la-maät, cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng cuõng nhö vaäy, ñaõ khoâng taän, nay khoâng taän seõ khoâng taän. Coù ngöôøi bieát quaù khöù khoâng cuøng taän, nhöng cho vò lai, hieän taïi coù cuøng taän, theá neân noùi ba ñôøi khoâng theå cuøng taän. Vì sao? Vì

caùc phaùp voán voâ sinh, laøm sao cuøng taän! Phaät bieát Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø khoâng cuøng taän neân phoù chuùc. Nhö ngöôøi ñem bình daàu thôm phoù chuùc cho ñeä töû, tuy khoâng phaûi vì tieác caùi bình maø chæ vì ñeå giöõ gìn daàu thôm. Ngoân ngöõ, vaên töï hay giöõ gìn nghóa lyù cuõng nhö vaäy; neáu maát ngoân ngöõ, vaên töï thì nghóa lyù chaúng coøn. Baáy giôø Phaät vì ngöôøi tín thoï Baùt-nhaõ, neân hieän töôùng löôõi daøi phuû leân maët, hoûi A-nan raèng: Ta nay ôû giöõa boán chuùng phoù chuùc Baùt-nhaõ cho oâng, oâng haõy vì chuùng sinh giaûi noùi, hieån baøy, phaân bieät, laøm cho deã hieåu. Sôû dó hieän töôùng löôõi roäng daøi laø theo töôùng phaùp cuûa theá gian. Löôõi coù theå phuû leân muõi laø töôùng khoâng voïng ngöõ, huoáng gì phuû leân maët, theá neân Phaät chæ cho chuùng sinh raèng: Thaân ta töø cha meï sinh ra ñaõ coù töôùng löôõi aáy, nay muoán ñem Baùt-nhaõ Ba-la-maät khieán oâng tin hieåu, vì caùc oâng chöa ñöôïc Nhaát thieát trí, khoâng theå bieát khaép, vì muoán khieán caùc oâng tin neân hieän töôùng löôõi, chöù chaúng phaûi duøng thaàn thoâng hieän ra. Phaät ñoái vôùi phaùp thaäm thaâm, trí tueä, thieàn ñònh coøn khoâng ñaém tröôùc, huoáng gì taùm phaùp theá gian (lôïi, suy, huûy, döï, xöng cô, ñaéc, thaát

- ND), Vì caùi lôïi cuùng döôøng maø laïi laøm vieäc hö doái! ÔÛ giöõa heát thaûy phaùp nhö chim bay giöõa hö khoâng khoâng bò chöôùng ngaïi. Phaät chæ vì baûn nguyeän ñoä sinh, taâm ñaïi bi thöông xoùt heát thaûy neân ñem caùi lôïi ñeä nhaát laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät, aân caàn phoù chuùc cho oâng. Laïi nöõa, A-nan! Ngöôøi tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät thaäm thaâm coù theå vaøo moân Ñaø-la-ni Vaên töï, nhaân nôi moät chöõ maø lieàn chöùng nhaäp roát raùo khoâng, neân goïi laø Ñaø-la-ni Vaên töï. Nhö caùc vaên töï ñeàu töø Baùt-nhaõ Ba-la- maät maø coù ñöôïc; ngoaøi ra nhö Vaên trì Ñaø-la-ni (laø nghe ñöôïc roài, giöõ gìn khoâng maát - ND) cuõng ñeàu do Baùt-nhaõ Ba-la-maät maø coù ñöôïc. Boà-taùt coù ñöôïc Phaùp Ñaø-la-ni roài, ñöôïc moân bieän taøi nhö ñaõ noùi tröôùc, traûi voâ löôïng voâ soá kieáp noùi moät caâu, moät nghóa maø khoâng bao giôø heát; aáy goïi laø chaân phaùp cuûa chö Phaät ba ñôøi, laïi khoâng coù phaùp khaùc. Laïi nöõa, A-nan! Baùt-nhaõ laø dieäu phaùp cuûa ba ñôøi möôøi phöông chö Phaät; nhö thaønh chæ coù moät cöûa, ngöôøi boán phöông ñi ñeán khoâng coù cöûa khaùc ñi vaøo. Naøy A-nan! Ta nay vì oâng moãi moãi noùi roõ raøng: Neáu coù ngöôøi thoï trì Baùt-nhaõ, chaúng phaûi chæ thoï trì phaùp Ta, maø cuõng thoï trì Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc cuûa chö Phaät ba ñôøi. Naøy A-nan! Nôi nôi ta ñeàu noùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø ñoâi chaân cuûa haønh giaû. Vì sao? Vì Boà-taùt ñöôïc Baùt-nhaõ thì coù theå haønh ñaïo Boà-taùt. Naøy A-nan! OÂng ñöôïc Baùt-nhaõ Ñaø-la-ni neân coù theå giöõ gìn heát thaûy Phaät phaùp. Hoûi: Do söùc Vaên trì Ñaø-la-ni neân coù theå giöõ gìn, côù sao laïi noùi coù ñöôïc Baùt-nhaõ neân coù theå giöõ gìn heát thaûy Phaät phaùp? Ñaùp: Vaên trì Ña la ni coù theå giöõ gìn phaùp coù soá löôïng, Ñaø-la-ni theá gian cuõng coù, nhö Tu-thi-ma ngoaïi ñaïo cuõng ñöôïc Vaên trì Ñaø-la-ni, tuy ñöôïc trong ít luùc, laâu ngaøy queân maát, coøn töø Baùt-nhaõ ñöôïc Ñaø-la-ni thì thoï trì roäng raõi caùc phaùp, khoâng bao giôø queân maát, ñoù laø choã sai khaùc. Hoûi: Baùt-nhaõ laø Ba-la-maät, côù gì coøn goïi laø Ñaø-la-ni? Ñaùp: Thaät töôùng caùc phaùp laø Baùt-nhaõ coù nhieàu lôïi ích, ñöôïc

chuùng sinh aùi nieäm, neân coù nhieàu danh xöng; nhö Phaät coù möôøi hieäu. Vaên töï Baùt-nhaõ Ba-la-maät cuõng nhö vaäy, hay daãn ñeán bôø meù heát thaûy trí tueä, neân goïi laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Boà-taùt tu Baùt-nhaõ ñöôïc thaønh Phaät, ñoåi laïi goïi laø Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; nhö ôû trong taâm Tieåu thöøa thì chæ goïi laø ba möôi baûy phaùp trôï ñaïo, ba cöûa giaûi thoaùt; neáu ngöôøi muoán ñöôïc nghe roài khoâng queân, thì ôû trong taâm ngöôøi aáy goïi laø Ñaø-la-ni. Theá neân Phaät noùi thí duï ngoïc Nhö yù, tuøy theo maøu saéc cuûa vaät ôû tröôùc noù maø thay ñoåi teân goïi. Phaät noùi moãi moãi coâng ñöùc cuûa Ñaïi Baùt-nhaõ cuõng nhö vaäy.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.